

Diaconaal huisbezoek, *wat kan dat voorstellen?*

Ds. A. ROMEIN

Wat zou diaconaal huisbezoek kunnen inhouden? Zonder volledig te zijn zou ik het volgende willen aanreiken.

Informatie

Er is in de gemeenten veel onbekendheid met het moderne diaconaat. Dat roept om informatie. Diakenen gaan de gemeenteleden thuis vertellen wat het diaconaat betekent. Arme zorg? Daar is zeker nog sprake van. Er leven zelfs in onze verwende maatschappij mensen aan de rand van de samenleving. Mensen die geen volwaardig deel hebben aan het welzijn van de meerderheid. Zelfs in toenemende mate, mede als gevolg van bezuinigingspolitiek. De arme kant van Nederland bestaat! En er is in het diaconale werkveld een geweldige verbreding gegroeid: werelddiaconaat, jeugddiaconaat, ouderen- en gehandicaptenzorg, dienst aan asielzoekers en andere vreemdelingen. Tal van taken waar het diaconaat zich verantwoordelijk voor weet. Veel diaconaal kerkenwerk komt in aanraking met vragen rond arbeid, baanloosheid, milieu, kortom: problemen van een samenleving die naast veel sterke kanten ook zwakke plekken kent. En zwakke mensen! Daarover kan een gesprek tijdens huisbezoek ontstaan. Daarbij gaat het de diaken dan om *informatie*. Vertellen wat er te doen is.

Opwekken tot meeleven

Geen diaconaat zonder meelevend *draagvlak*: de gemeente. In meedenken, meegeven, meespreken en meebidden. Meeleven geldt primair de dichtstbijzijnde mensen. Familie, burens, medegemeenteleden. 'Naasten' in de meest letterlijke zin. Een eerste taak voor ieder gelovige is toch de onderlinge liefde en zorg voor elkaar. 'Ziet, hoe lief zij elkaar hebben...' wordt dat van ons gezien en gezegd? Een kritische vraagstelling tijdens een diaconaal bezoek.

Krachten en gaven

God geeft zijn gemeente veel *gaven*: kennis, geloof, gebed, liefde. Maar ook: creativiteit, handigheid, een luisterhouding, vindingrijkheid, een open karakter, een helder verstand, geldelijk vermogen. Diakenen op huisbezoek zijn steeds op zoektocht. Ze zoeken mensen die hun gaven willen inzetten voor anderen. Huisbezoek is een middel om erachter te komen welke gaven er leven in de gemeente. Is dat ook

geen 'inzameling van liefdegaven'? Men kan erover spreken of men z'n gaven niet zou willen besteden in diaconaal kerkenwerk. Veel mensen willen best wat doen, maar wel voor een afgebakende taak in een overzichtelijk tijdvak.

Vrijwilligerswerk

Vrijwillige inzet, zonder salaris of vergoeding, wordt minder, zoals onderzoeken hebben aangetoond. Dat is wel verklaarbaar vanuit ontwikkelingen in de samenleving: veel meer mensen nemen deel aan het arbeidsproces, vooral vrouwen. Hebben daardoor minder tijd. Het diaconaat zal niettemin aandringen op *beschikbaarheid*. En wel krachtens diaconale roeping. Vrijwilligers zijn volstrekt onmisbaar in zorgcentra, jeugdwerk, ZWO -werk, opvangwerk enz. Op huisbezoek kan dit bespreekbaar worden gemaakt.

Beroepskeuze

Dienstverlenende beroepen zijn niet 'in'. Het zijn niet de banen waar veel geld wordt verdiend. Maar de samenleving snakt naar mensen, vooral jongeren, die bereid zijn een *verzorgend beroep* uit te oefenen. Het is zeker een diaconale bezigheid met jongeren daarover in gesprek te gaan. Dus over school- en beroepskeuze. Zou beschikbaarheid voor naasten, een bijbelse roeping, haar vertaling niet mede kunnen krijgen in de keus van een zorgverlenend beroep? Bijvoorbeeld als verpleegkundige, ouderenverzorgende of een ander beroep in de zorgsector? Jongeren kan dat te denken geven of zelfs een stootje in de rug geven.

Gastvrijheid

Eén van de bijbelse deugden is de *gastvrijheid*. 'Vergeet de herbergzaamheid niet'. Een actueel gespreksthema op diaconaal huisbezoek. Is ons gezin, onze gemeente, een gesloten groep, opgaand in de eigen kring, gestempeld door de eigen doelen? Of een open huis en een gastvrij home voor anderen?

'Wees een zegen', is de bijbelse opdracht. Zijn wij als gemeente een zegen voor anderen, wijkplaats voor eenzamen, herberg voor gasten? Ik doel hier op openheid voor alleenstaanden, kinderen (bijvoorbeeld als gast- of pleeggezin) en asielzoekers, 'vreemdelingen in onze poorten...' Zijn de laatstgenoemden een probleem voor onze samenleving of ook een kans? Een kans om iets te betekenen voor mensen die losgeraakt zijn van al hun zekerheden.

Samenleving

Wij mogen volop kerk zijn. Maar we zijn ook deel van een bredere

samenleving. Die is gekenmerkt door veel positieve ontwikkelingen en verworvenheden. Maar ook door ernstige problemen, vergroeiingen en onrechtvaardigheden. Voelen gemeenteleden zich bij deze noden betrokken? Is er begrip voor mensen, ongetwijfeld ook gemeenteleden, die bekneld zitten tussen de raderen van de vaak harde maatschappij? Is er bereidheid mee te denken en mee te leven waar dat gewenst en mogelijk is? En zelfs om zich in te zetten voor een stukje *samenlevingsopbouw*, in de buurt, in de politiek, in de regio? Stellig een gespreksonderwerp op een diaconaal huisbezoek.

Dienst

Een diaken op bezoek? Hebben jullie dan *problemen*?

Dat was voorheen altijd de gedachte. Waar zo'n ambtsdrager binnen ging, was nood. Diakenen gingen vaak op bezoek als het donker was! Toch... tactvol aanbieden van mogelijke hulp hoort ook bij het diaconaal huisbezoek.

Dat kan heel wat losmaken! Weerstand. 'O nee, de diaconie niet: Wij redden ons wel. Diakenen gaan dan weg met twijfel in het hart: daar zit iets, maar men spreekt zich niet uit...

Wachten maar. Vertrouwen winnen heeft tijd nodig. En trouw.

Maar zo'n uitgestoken hand kan ook worden aangegrepen door mensen in nood en zorg. Dan is het zaak om te weten hoe en waar men de juiste hulp vinden kan. De diaken kan tussenpersoon zijn en een weg openen naar de sociale dienst, het pastoraat, het maatschappelijk werk, de psycholoog, de schuldhulpverlening. Al naar gelang de problematiek. Die kan op tal van terreinen liggen, zoals eenzaamheid, armoede, levensangst, stervensangst, overspanning, opvoedingsproblemen. Dan luisteren, meevoelen, tasten naar een uitweg en bereidheid tonen om ervoor op stap te gaan naar medewerkers, fondsen, deskundigen instanties. Of naar mensen in de gemeente, die de naastendienst kunnen bieden waartoe de diaken zelf niet in staat is. In sommige gemeenten is een diaconaal consulent, die gespecialiseerd is in de mogelijkheden die de wet biedt (bv. de WMO) en die de weg weet en wijst naar de juiste instanties.

Lezen en bidden

Kun je op zo'n huisbezoek plaats geven aan *Schriftlezing en gebed*? Dat kan dikwijls wel degelijk. Zeker daar waar een sfeer van herkenning en verbondenheid werd gevoeld. Dan is er ruimte voor het gebed voor dit gemeentelid of dit gezin met zijn eigen noden en vragen. Maar vooral ook het samen bidden voor 'alle nood in de wereld'. Een diaconaal gebed. Niet als een automatisme; het gesprek moet er 'bevruuchtend' voor hebben gewerkt.

Tenslotte: is dit alles uitvoerbaar?

De tegenwerpingen zijn bekend: diakenen zijn te druk, hebben veel te vergaderen, zijn dikwijls klein in aantal. Dat zijn begrijpelijke bezwaren. Toch zullen er zeker (wijk)gemeenten zijn waar diaconaal huisbezoek mogelijk is. Wanneer diakenen zorg dragen voor goede, geregelde publiciteit via kerkbladen, huis- aan- huis- bladen, de lokale omroep of eigen organen hoeft men zulke huisbezoeken niet al te frequent te brengen. Ook in de vorm van 'groot huisbezoek' is een deel van het boven gestelde in praktijk te brengen. Men kan zich eventueel voorshands beperken tot het meelevende deel van de gemeente. Diaconaal huisbezoek kan zeker dienen tot de opbouw van de gemeente van Christus als een dienende gemeenschap, toegerust tot *diakonia*, tot dienstbetoon.

Gepubliceerd in *DIAKONIA*, 12^e jaargang nr.6 (1999), bewerking van een eerdere uitgave in het boek: A.Romein en A. Noordegraaf, '*Christelijke hulpverlening in een veranderende tijd.*' (1981)